

Numărul 50 Oradea-mare 10/23 decembrie 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/4 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

S'a dus...

*S'a dus vara și cu dânsa
Au plecat cântec și floare;
Ș-au plecat în alta lume
Chiar și razele de soare.*

*Ceru-î mohorit și negru,
Codrul geme despoțat;
Iar izvorul plânge 'n lanțul
Cel de gheață ferecat.*

*Nu mai este bucurie,
Totul e pustiu p'afară...
Unde ești cu-a ta frumsețe
Scumpă și iubită vară?!...*

MARIA CIOBAN.

Noapte bună...

*Se 'nserează; de departe
Glas de buctum lung răsună,
Iar zefiru 'ngână tainic:
Noapte bună!... Noapte bună!...*

*Codrul doarme, luna doară
Stă de strajă privind rece;
Ca și undele pe apă,
Vremea trece!... Vremea trece!...*

*Doțna 'n vale se aude,
Și izvorul blând murmură,
Iar pe cântăreții zilei
Somnu-î fură!... Somnu-î fură!...*

*Și în fund de fund de codru
Grațul frunzelor răsună;
Codrul doarme, firea 'ngână:
Noapte bună!... Noapte bună!...*

ION DAFIN.

Și mai avar.

(Fine.)

EI, așa mai vii de-acasă — grăi Condurachi. Apoi, fie—și pune bine vinul care l-ai cumpărat...

Cina le fu veselă și șampania, de și puțină pentru trei, ajunse să facă chefliu pe bătrânul ce nu pusese vin în gură de ani întregi.

După masă, pe când un plăcut amurg lumină odaia Adinei, aceasta cântă la piano câteva bucăți, plină de-o mulțămire cum încă nu mai avuse.

Dăianu, încălzit de musică și de speranța apropiatei împliniri a dorului său, — luând seama că bătrânul moțae, se plecă lângă Adina și-î șopti cu înduioșare: cât îmi ești de dragă!...

Ea îi trimise o privire caldă, în timp ce obrazii i se făcură roșii, de pâlî lumina amurgului, — iar un oțtat de mulțămire se amestecă cu repede execuțiune a octavei din registrul de sus.

Adina încetă cu cântatul; bătrânul adormise de-al binelea.

Mult timp vorbiră, pe șoptite, amândoi, și înțelegerea pe deplin a inimilor lor se făcū atunci, în acel plăcut întunec de vară, nespus de potrivit unor asemenea duloase porniri sufletești.

Dăianu se înscrise în barou pe la capătul acelei luni și, odată cu începutul lui iulie, începū a se ocupă de procesele unuia din avocații mari. Acesta avea nevoie să se ducă pe toată vacanța la băi. Fiind că avea încredere în priceperea tinerului, îi lăsă pe seamă vr'o patru procese de pe urma cărora avea o bună parte de câștig.

Pe la jumătatea lui iulie, pe o seară innăbușitor de caldă, Dăianu se întoarse acasă obosit și de mulțămirea că repurtase un succes deplin, și de dogoreala ce ieșiă din pavagiū, din ziduri, din înălțimile roșatece și pline de praf.

Curtea eră bine stropită, pomi și florile bine udate, așa că din toate colțurile purcedea o răcoare ce invioră.

Adina sta pe un scaun, subț un salcâm tuns de cu primăvară și acum cu ramurile în jos pline de frunziș des.

Brodă un mijloc de masă și așteptă, de sigur, căci la fie-ce pas care răsună pe pietrele uliței, ridică repede capul și se uită, gata să întimpine pe cel așteptat.

Când vedu, în cele de pe urmă, pe Dăianu, se făcù roșie ca o cireasă, și ieși întră întimpinarea lui.

— Tata nu-i acasă, îi șopti ea.

Ceea ce însemnă: poți să me săruți. Dăianu cunoșcea înțelesul acestor cuvinte și, încongjurându-i talia dădù și primi un sărutat ardetor, ca pentru iulie.

— Șeii că am deschis vorba, cu curagiù? îi zise Adina.

— Și tata ce-a răspuns?

— Că nu-i încă pe deplin încredințat de spiritul dtale de economie ...

— Încă nu?

Remase o clipă pe gânduri apoi adaose repede:

— Am să-i dovedesc, dragă Adino, că se înșală ...

— Și ... a mai zis ceva ... șopti drăgălașa fată, cu ochii în jos, roșindu-se din nou.

— Ce? te rog spune-mi fără stinjinire ...

— Că nu am nici o zestre, că nu are de unde-mi da ...

— O! fi pe pace, scumpă Adino ... Dacă aș fi umblat după zestre, luam pe ...

— Pe cine? întrebă repede, privind-l, curiosă și par' că cu grijă.

— Pe verișoara dtale, dra Sarieanu, — și începù a-i povesti ce i se întâmplase în casa familiei aceleia.

— Véd că într'adevăr me iubesci, îi răspuse ea cu simplitate, întindându-i mâna.

Dăianu i-o sărută de mai multe ori cu învăpăere. Atunci se ivi bătrânul.

— Am să-i vorbesc dlui Condurachi, în astăseară chiar, dragă Adino. De aceea, te rog să me lași cu el, după ce veți cină.

— Stați la sfat amândoi? li se adresă bătrânul, apropiindu-se.

— Povestiam dșoarei succesul meu cu procesul meu de azi.

— Fapte, tinere, fapte ...

— Mai faptă ca asta că am luat trei miș de lei?

— Ce spuți?

— Uite-i ... Și arătă, ochilor selipitorii de lăcomie ai bătrânului, hârțile albastre.

— Ești mai bogat ca mine ...

Adina se făcù nevedută, pe nesimțite.

— Îmi dai voce, domnule Condurachi, să am o vorbă cu dta, după ce veți cină?

— Și doue vorbe, tinere. Fiind că mi-e foame, te las acumă ...

— Poftă bună și la revedere ...

Bătrânul întră în casă murmurând: trei miș de lei dintr'odată ... Cum vor fi făcând avocațiiăștia de câștigă așa de ușor miile?

Întunericul cuprinsese firea răcorită întră câtva de-o adiere subțire.

Dăianu întră în odaia bătrânului.

— Ne cunoașcem; nu mai aprind lumină, de și s'ar cuveni, în cinstea unui bogătaș ca dta, zise bătrânul.

— Întru cinstea mea să fie o binevoitoare luare aminte din parte-ți, domnule Condurachi ...

— Te ascult, tinere.

Urmă o tăcere de câteva clipe, în care timp Condurachi simțea pe tiner că nu știu ce făcea în colțul în care se aședase.

— Da ce lucrezi acolo, tinere?

— Me iartă, domnule Condurachi, dar întunericul și faptul că sîntem numai noi, bărbați, îmi permit împlinirea unui obicei al meu.

— Pot să știu și eu obiceiul ăsta?

— Da, — de ce nu? Ca să nu se roadă pantalonii de scaun, îi desfac în așa chip încât să-i pot feri ...

— Ia tacii? Și în totdeauna faci așa?

— Când sînt acasă, îi scot de tot; când sînt la prieteni cărora economia le place cât și mie, întrebuițez mijlocul acesta de acumă ...

— Bună idee ... Dă-mi voce să fac și eu ca dta; iar pe viitor am să te imitez.

După câteva momente, bătrânul șopti:

— Așa ... Șeii că e nemerit? Bravo! Acumă ved că nu neglijezi nimica în ce priveșce o economie strînsă ...

— Ce voeșei, domnule Condurachi? Omul trebuie să cumpănească toate, în ale vieții de toate zilele, căci numai așa poate agonisi și a preîntimînă ori ce nevoi neașteptate ... Mai pune împregiurarea că într'o casă pot veni copii, că greutățile se înmulțesc atunci ... și vei înțelege cât de bună este prevederea.

— Dar dta nu ai casă, nu ai copii ...

— Cine știe de nu voiă avea, odată ce mi-am pus în gând să me însor?

— Ce spuți?

— Și tocmă de aceea te-am rugat să-mi învoești o vorbă serioasă cu dta. Iubesc pe dșoara Adina și dacă nu me înșel, îi sînt simpatie. Dacă aș cere mâna dșoarei, aș putea speră învoirea dtale?

— Me rog, tinere, știi înse că fata mea nu are nici o zestre?

— Știi și aceasta nu me turbură de loc ...

— Pe urmă, dragul meu, nici la casa asta să nu-ți fie gândul. De-oiu mărită-o, me mut eu unde șed dta acumă și daū cu chirie pe asta în care șed și care ar fi prea mare pentru mine.

— Ești liber să faci cum voești cu proprietatea dtale, dle Condurachi. În Bucureșci sînt case destule ...

— Dacă este așa vorba, apoi lasă-me să vorbesc și cu fie-mea ca să ved ea ce zice ...

— Te las, domnule Condurachi, totuș mulțămindu-ți din suflet că nu m'ai refusat.

După câteva momente Dăianu plecà, plin de o nespusă bucurie.

Condurachi, privind pe urma lui, remase bine impresionat întră cât priviă pe Dăianu și dojenindu-se pe sine că rosese în zece ani o păreche de pantaloni, fără să-i fi venit în gând ingeniosul meștesug al tinerului!

— O să ajungă mare bogătaș! Bravo lui! Știi c'o să ducă bună casă fie-mea cu așa bărbat!

În aceeaș seară, după ce ținù fie-și o cuvântare

foarte filosofică, privitoare la căsătorie, îi spuse că a hotărât să o dea lui Dăianu și termină:

— Ții la el ori nu, Dăianu este bărbatul ce-ți trebuie și cată să-l ieși...

— Dacă e voința dtale, tată, nu o discut și o primesc — răspunse Adina cu glas tremurător de emoțiune.

În adevăr par' că fuseseră alcătuiți unul pentru altul, așa de potriviți ce se găsiră la fire, Dăianu și Adina.

În mica lor căsnicie, în care totul eră simplu și de gust, iubirea lor dulce eră cea mai de seamă podoabă.

Doar când domnul Condurachi se osteniă cu venirea să-i vadă, observațiunile lui erau singura notă falsă în armonia vieții lor.

— D'apoi bine, ginere, așa ne-a fost vorba cu economia dtale proverbială? îi zicea lui Dăianu. Ia te uite oglindă care nu trebuia; ia poftim canapea de prisos; ia veđi ce bucate alese! Astea-s curată risipă, bre!

Amendoî făceau haz, iar bătrânul pornia supărat și nu mai da pe la densesii cu săptămânile.

Eră în epoca unei asemenea supărări pe densesii când Dăianu trecu pe la Condurachi și-l pofti la masă, de ziua numelui lui.

Condurachi se împacă și purcese cu ginere-seu.

În ce plecare sufletească va fi fost în ziua aceea, nu știu; se arată foarte voios, nu s'apucă de nici o cărcotă și mai ales mănca, la masă, cât șapte calici flămândi.

Porni pe urmă la odăița lui cam bine chilit, iar peste noapte îl găsiră niște dureri îngrozitoare de pantece.

Peste trei zile își găti pas-portul și moartea îl iscăli cu coasa ei neînduplecată.

Pe urma lui, — în casa de fier în care nimeni nu se putuse uita vr'odată, — remaseră optzeci de mii de lei în efecte de stat și în aur.

— Cât ar fi mai ramas, de și-ar fi economisit și pantalonii!

N. RADULESCU-NIGER.

Craul Țelelor.

Goethe.

Prin noapte, călare, prin viscol greu,

Străbate un tată cu fiul său;

El ține 'n brațe micu-ț odor,

Cu grije-l strânge la pept ușor.

— *Copile, tu tremuri, vr'o taină tu ai!*

— *O tată, uite-al Țelelor crai,*

Coroană are și coada fuilor.

— *Copile-s neguri, plutind ușor,*

„Drăguț băiat, cu mine vin',

În țara mea cu flori de crin,

Frumoase jocuri ne vom jucă,

Și mama hațne de aur țî-o da.“

— *O tată, o tată, tu n'ai auđit,*

Ce craul Țelelor blând mi-a șoptit?

— *Copile dragă, fii liniștit,*

Prin frunze vântul sufl' ascuțit.

„Copil frumos, vino l'a-l meu ptept,

A mele fete cu dor te-aștept,

În hora de seară cu tine-or jucă,

În doțne și cântări te vor legăna“.

— *O tată, o tată, privește-n hucătag,*

Cum saltă al Țelelor lung șirag.

— *Copilul meu pe pace să fii,*

Sunt sălcii bătrâne cu frunz' arginții.

„Ce dragu-mi ești tu, copile cu chip îngeresc,

De nu vîi de voie, atunci te răpesc“.

— *O tată, o tată, el mâna a 'ntins,*

Regele Țelelor, vai! — m'a prins!“

Și groază cuprinde al tatălui gând,

La pteptu-ț strânge copilul gemend,

Trudit acasă când sosi,

Copilul la peptul lui muri.

GOMEZ.

Ulanul.

— Amintiri din reșoiul franco-german. —

De Jean de Monthéas.

Țoată ziua, gloanțele plouaseră, tunul bubuise, și soarele care dispărea într'o glorie săngeroasă, părea că nu e decât un sinistru reflex.

Genevieve Laudel, cunoscută în ținut sub scurtul nume de dna Genevieve, se hotări, când după o lungă așteptare nu mai auđi nimic, să urce seara pivniței unde, din zori de zi, stase în întuneric, ca să tremure și să plângă.

Se uită înduioșată la casa ei părăsită, găurită de obuze, de care servitorii fugiseră din zori, dar pe care ea voise s'o păzească, ca un căpitan care nu-ș recunoaște dreptul să păzească vaporul în timpul catastrofei. Casa aceasta, eră după fiul său Jean, tot ce avea mai scump pe lume. Ací se născuse, toți ai sei murise în casa aceasta, fiecare cărămidă îi eră sfântă; va fi omorită în mijlocul dărămurilor sau mai bine o va da în primirea lui Jean, dacă el se va întoarce vre-odată...

Căci și el de asemenea se bătea, se încercă departe, nu știu unde, vai! ca să conserve altor fii, casa și pe mama lor...

Înaintă, eși din curte. Livada cea mare din fața casei părea colorată de acea față de sânge care se usucă încet — Iei și colo, câteva tufe se ridicau, neatînse și fragede, pline de ironie printre formele vagi și lugubre ale obiectelor fără nume. Și crepusculul cădea ca o scăpare, înfășurând în vĕlu-i închis oroarea câmpului de bătae, înăbușind în odihna nopții perspectivele devastate ale acelor carí, dimineață încă, constituiaú orizonturi verđi, vesele câmpii normande.

Un suspin se ridică din inima dnei Genevieve și își apesă pteptul cu mânil-e agitate de o tremurare convulsivă. Oh! Vandali! Iată ce făcuseră din bucățica de pământ binecuvântată care, pentru ea reprezentă sfânta patrie!

Revolta ei fu scurtă. Plecă fruntea în fața realității, sub greutatea neînțeleasă o ferocității care

impinge pe oameni, născuți frați, să se sugrume, și-și vedu de plimbarea-i tristă.

Umblă împovorată, fără gând, aproape fără suflet. Sosiă la extremitatea livezii, când un fel de țipăt, un gemet nearticulat îi izbi auzul. Făcû câțiva pași înainte și se dete îndată înapoi, ca și cum ar fi dat de un șarpe.

Un om, aproape un copil, zăcea la picioarele ei, dar acesta nu avea dreptul la mila ei; purtă uniforma blestemată a ulanilor și casea cu vîrf zăcea jos, lângă capu-i blond, găurit de o stea roșie pe unde, încet, într'un șivoi negru, viața se depărtă --

Un val de fiere, de ură selbatecă, o străbătû de odată. Ah! el putea să moară, năvălitorul! Moartea eră prea dulce pentru el!

Și vorbe de blestem și de mânie se grămădiau pe buzele ei, gata să cadă în insultă supremă asupra aceluși murind, care avea greșala de neiertat ca să fie inimicul!

Cu toate astea, omul își urmă gemetul lui monoton de dobitoc rănit. Nu părea că veduse pe dna Genevieva; ceea ce-i mai rămăsese din suflet nu mai eră acolo, sbură în țara fără frontieră în care sînt plîși cei cari suferă și în care se iartă aceia cari se duc pentru totdeauna.

Mașinaliceșce, dna Genevieva ascultă. Buzele decolorate ale rînitului bălbăiau o vorbă, aceeaș mereu, pe care ea n'o înțelese la început; dar odinioară, în vremea când fusese în pension, dna Genevieva învățase germana, și se apropiă, dominată de o curiozitate ciudată, nebiruită, ca să afle cel din urmă gând al ulanului.

Ea tresări violent, nemișcată până în fundul inimei. Ulanul murmură cea din urmă vorbă a soldatului din toate țerile, ulanul chemă pe mama lui! --

Dna Genevieva simți lacrimi mari că-i udă ochii. Eră adevărat înse, că avea o mamă, ulanul, dușmanul. Nu se gândise la asta. Și poate chiar că în ceasul acesta Jean al ei, fiul ei iubit, expiră pe pe vr'un câmp de bătae, murmurând de asemenea: „Mamă!“.

În prada emoțiunii grozave care anihilă pe franceză în profitul mamei, se plecă și atinse cu mâna fruntea rînitului. El deschise ochii, îngroziți de spăimă, în cari un rest de viață, adică de suferință, aprinse o flacără scurtă. Cu greutate, în franțuzeșce, de astă dată articulă:

— Apă! --

Dna Genevieva nu se mișcă. O revoltă nouă, mai violentă, o cuprinse iarăș. Nu, de sigur! n'o să dea de bătut ulanului, măcelăritorului de soldați francezi. Poate că omorise pe fiul se, ăsta, cu mâna aceea care atêrnă inertă și deja înghețată.

Dar ulanul repetă, cu vocea-i dulce, depărtată ca un ecoî din altă lume, și care aruncă spăimă în suflet.

— Apă! -- Doamne! -- Mamă, mamă! --

Genunchii dnei Genevieva se îndoiră sub ea. Mama lui mereu! -- Și cine șcie dacă Jean, Jean al se, nu cerea acum o picătură de apă ca să-și stingă teribila sete a agoniei?

O perspectivă grozavă de oroare se deschise în fața ochilor se, pe când simțimintele de umanitate se întorceau imperioase, demonstrând că un pahar de apă nu rămâne nici odată fără resplată --

La câțiva pași d'acolo, un pirîiaș cântă cântă printre frunze, ca și cum cea mai sombră tragedie

nu se desfășurase acolo. Dna Genevieva alergă, umplu casca, pe care mâinile sale n'o ținea fără nici un fior de respingere, de ură. Stăpânindu-se, impunend tăcere nervilor se din toată voința ei întinsă, o apropiă de buzele uscate ale soldatului, zicendu-i cu blândețe:

— Bea -- prietene.

Mai târziu, nu-ș mai aminti nici odată cum găsisse curajul ca să pronunțe această vorbă.

Ulanul bêu, îndelung, cu capul sprijinit de dna Genevieva care-l susținea și-i privia c'o tristete nespuse, întărită și potolită de gândul fiului se, dorind cu ardoare, ca în asemenea împregiurare, o alta să facă pentru el ceea ce făcea ea pentru inimic! --

O lacrimă caldă de iubire și de fertare cadu pe fruntea muribundului. El intoarse spre ea ochii lui sticloși și murmură, recunoscător:

— Ești bună --

Cu o voce sugrumată, ea răspuse:

— Nu, sînt mamă --

El înțelese. Cu un ton grav, care impresionă pe dna Genevieva, ca un oracol, zise:

— Ddeu să păzească pe fiul dtale.

Dna Genevieva își șterse chipul plin de lacrimi.

— Mulțumesc! șopti ea, sugrumată de emoțiune.

Cu gestul obosit al acclora cari au să moară, ulanul căută să-și deschidă dolmanul. Fără să se gândească, fără să caute să înțeleagă, dna Genevieva îl ajută să scoată dintr'un busunar din năuntru scrisori și un medalion care conținea potretul unei femei blonde cu expresiunea melancolică și blândă. I le arată toate, adăogând, cu un accent de rugăciune nespuse:

— Mama -- să-i scrii --

Dna Genevieva deschise gura. Vrea să răspundă un „nu“ prea aspru, dar, de odată îi apărû „cealaltă“, cealaltă mamă, care așteptă pe acela care n'avea să mai vre -- Și îl asigură cu căldură:

— Îi voi scrie; n'avea grije!

Un zîmbet ciudat de blândețe transfigură chipul vinăt al ulanului, Capul îi cadu pe spate și exală dintr'o slabă suflare;

— Mulțumesc! --

Cu cuvântul acesta plecă tot sufletul se. C'o mână tremurătoare, dna Genevieva îi închise ochii cari păreau că-l fixează încă pentru recomandațiunea supremă, și plină de consolare, se retrase ca să îndeplinească cea din urmă dorința a bietului soldat care îi datoră că murise, cum dorim cu toții să murim: în pace.

Totuș, conceptul fu greu la început.

Cu mare greutate dna Genevieva scrisse aceste rînduri:

„Dnă, o sarcină penibilă mi se impune astăzi. Me achit totuș în conștiință, gândindu-me că amintirea celor ce voi istorisi aci o să aibă ori și când dulceata ei și te va scăpă de chinurile unei așteptări fără sfêrșit aci jos. Dnă, am primit cel din urmă suspin și cel din urmă gând al fiului dtale, ucis astă-seară făcendu-și datoria de soldat, în marea bătae care s'a dat lângă casa mea. Cel din urmă gând a fost pentru dta, și cel din urmă suspin a fost o mulțumire pentru mine, căci bietul copil chemă pe mama lui, apoi a cerut să bea! -- Vai! numai o streină a respuns la chemarea aceasta su-

Reședința episcopescă gr. c. din Oradea-mare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Piața Beinșului

premă! Am udat buzele uscate cari bălbăiau numele dtale și am făcut, dnă, cu toată compătimirea unei mame, cum aș vrea să se facă și pentru fiul meu, pentru că și Jean al meu, și el, se bate departe pentru mine...

„In sfârșit, rănitul îmi dete scrisorile aci alaturate și acest portret, al dtale de sigur, care se odihniă pe inima lui.

„Îți trimit totul cu via expresiune a condolenței mele de mamă. Adio, dnă, totul ne desparte pe pământ, și nici odată nu vei auzi vorbindu-se de mine. Află înse că o altă mumă, o mumă franceză te plânge din tot sufletul.

„Genevieva Laudel“.

Condeii pică din degetul dnei Genevieva. Cu suprindere vedu că plânge.

Și scrisoarea plecă să ducă aceleia care așteptă dincolo de Rin întoarcerea fiului seü.

Se strecurară multe zile, pline de doliu și de suferință, răsunaătoare de bubuitul tunurilor, zile neuitate în cari a stăpănit numai groaza răboiului...

În vremea asta o scrisoare găsi drumul Normandiei. Sosiă de departe, motolită, plină de praf, de peceți numeroase; sosiă de la învingători cari plătiașu așă de scump victoria lor și avea adresa dnei Genevieva.

Desfăcu plicul nu fără să se înfioare. Cine putea să-i scrie de dincolo de Rinul blestemat? Fiul seü poate. Oh! Doamne, fiul seü prisonier!...

O floriceică pică jos, palidul și grațiosul miozotis, aducătorul aminte.

Scrisoarea zicea:

„Cu toată suferința și durerea mea, vreau dnă, să-ți trimit asigurarea recunoștinței mele veșnice și o urare care, dacă Ddeu o va ascultă, îți va aduce fericire. În numele a tot ce ai făcut pentru fiul meu murind, îl rog să păstreze pe fiul dtale. Și pentru mila ce ai avut, dnă, pentru muma dușmanului, te binecuvintez din tot sufletul.

„Augusta W“.

Crede că dna Genevieva sărută această scrisoare. Sunt sigur cel puțin, că ea o ascunse în corsagiul seü, unde în ceasurile de suferință prea mare, o simțea sub degetele sale tremurătoare. Și puțin curaj îi veniă în inimă. Cealaltă mamă o binecuvintase; eră cu neputință ca Ddeu să n'audă rugăciunea și copilul seü trebuia să se întoarcă.

Într'o dimineață, dna Genevieva l zărand ca să repare numeroasele perderi, supraveghiă pe zidari care punea pietre mari în găurile făcute de obuze. Sărmană casă care avea să poarte îndelung în coastele sale urmele neșterse ale răboiului distractor! Și toate astea nu erau nimic încă! Numai Jan să se întoarcă să găsească putere și odihnă în casa lui din copilărie.

Dna Genevieva suspină și zise, aproape tare:

— Unde e fiul meu iubit?

— Aici, mamă! strigă o voce veselă.

Dna Genevieva se întoarse și cădu pe un scaun, zdrobită de fericire și de surprindere. Jan eră în fața ei, puțin cam palid, cu brațul în eșarpă, cu legiunea de onoare pe piept. Tinerul sări de gâtul mami sale.

— Ei da, mamă dragă, eu sunt. Puțin cam ruinat,

cum veți, dar totdauna gata să-mi fac datoria!... Și acum s'a sfârșit, să nu mai vorbim... Căci viu pentru totdauna... nu mai me vrea niminei... Veți că m'am purtat bine, și de aceea me dă mamiții ca să nu me mai despart de ea!...

Dna Genevieva nu putea să răspundă înăbușită cum eră, de emoțiune și de bucurie. Lacrămile curgeau abundente și îmbrățișă pe fiul seü în tăcere, fericită că-l găsește tot așă de vesel ca mai nainte și gustând, în acest moment de fericire supraomenească, răsplata milei pentru „cealaltă“, și se gândi la mama inamicului...

DUMITRU CĂMPULUNGEANU.

O p i u l .

Sub numele de opiu, se înțelege sucii lăptos extras din fructele (căpăținele) macului și solidificate prin evaporatiune. Cultura opiului este foarte întinsă în Orient și varietatea cea mai apreciată, este opiul de Smirna. Opiul conține mai mulți principii medicamentoși, numiți alcaloizi, dintre cari cei mai importanți sunt 2: morfina și codeina. În farmacie, există numeroase preparate extrase din opiu, a căror întrebuințare, generalisată în tratamentul mai tuturor boalelor, presintă o importanță de primul rang. Astfel sunt: Morfina, codeina, opiul în pulvere, extractul de opiu, tinctura (ce poartă numele de laudanum) și siropul tebaic.

Acțiunea medicamentelor opiacee asupra organismului și boalele în care se întrebuințează cu succes? — Opiul produce somn, calmează durerile, face să scadă tusea și greutatea în respirație, constipă și favorizează încetarea emoragiilor. Pe aceste proprietăți ale opiului, se bazează indicațiunea medicamentelor opiacee: 1, În stările de excitații nervoase, mai mult sau mai puțin întinse, îndelungate și însoțite de insomnie; bolnavul va profita mult, obținând câteva ore de somn liniștit. 2, În dureri, de ori-ce natură ar fi, depinzând de boale acute sau cronice, cu accese dureroase, medicamentele opiacee dau rezultate atât de sigure, încât nu pot fi înlocuite cu acelaș succes prin alte medicamente. 3, În diferite boale ale pieptului, caracterizate prin tuse, greutate în respirație și expectorație abundentă, opiacele dau rezultate foarte remarcabile, asociate negreșit cu medicamentele ce convin anume boalei. 4, Din cauza împuținării secrețiunilor în genere, și în special a celor intestinale, precum și din cauza calmării mișcărilor peretilor intestinali, se obține din medicamentele opiacee (cu deosebire în laudanum) o scădere a colicilor și o împuținare a diareei. De asemenea, picăturile de laudanum pot face să dispară vărsăturile. Emoragiile de ori-ce natură, precum și cele uterine și avorturile, sunt de asemenea infiuțate în bine de opiu.

Morfina, care se găsește în opiu în proporție de 10%, posedă dintre proprietățile opiului, pe cea calmantă și cea somniferă în cel mai înalt grad. De aceea se întrebuințează cu deosebit succes — înse numai pentru un scurt timp, — în contra durerilor prea violente, în contra acceselor puternice de tuse, a stărilor de excitație nervoasă și în insomniile rebele. În celelalte cazuri, mai sus menționate, diferitele preparate opiacee sunt preferabile.

În ce împrejurări opiul și morfina nu trebuiesc date? Inconveniente rezultate din abuzul acestor medicamente. — La oamenii sângeroși, când e o stare de congestie la cap, însoțită de durere sau delir, atât morfina cât și preparatele opioace ar agrava aceste simptome; ele trebuiesc înlocuite cu alte calmante mai ales cloral, care produce tocmă o stare de anemie asupra creierului. Pentru copii, morfina e primejdioasă, iar opiul nu trebuie să li se dea decât după prescripția medicului, care îl dozează după vârstă (ca regulă generală, câte o picătură de laudanum pentru fiecare an din vârsta copilului.)

În Orient, opiul se mănâncă și se fumează în scopul de a obține un somn plăcut cu visuri și halucinații voluptoase. Acest rezultat, dacă se repetă, produce prejudiții serioase asupra sănătății individului. Rezultă o intoxicație cronică, caracteristică prin slăbiciune, pierderea apetitului, turburări digestive, tremurături, iar în cele din urmă timpire și moarte timpurie. Se produc degenerescențe ale organelor, semănând foarte mult cu cele ce se observă la bețivi. Abuzul intenționat de morfină (morfinomanie), conduce la augmentarea succesivă a dozelor și produce desordini analoge și mai repezi.

DR. I. POENARU.

Schinteî.

(Imitații și originale.)

Nu spune tot ce știi, — dar să știi tot ce spunî! —

*

Femeia e inima, bărbatul e mintea. Să asculte mintea de inimă, ori inima de minte?

*

Eū ca para sūnt de cald;
Tu ca ghiața rece ești;
Totuș — dacă-mi eși în cale
Tot eū, nu tu te lopești.

*

Ești mai blândă decât mielul,
Mai frumoasă ca o stea, —
Singurul cusur îți este
Că nu vreai să fii a mea.

*

Până nu te-am cunoscut,
Te-am iubit atât de mult, —
Astăzi dacă te cunosc,
Me mir cât de prost am fost!

*

Cu viața lupti mult, odihnești puțin;
Cu moartea lupti puțin, — odihnești mult.

Beinș 1900,

V. E. M.

Căntece populare.

(Din pregătura Timișorilor.)

Bată dracu 'n omu prost,
Mult me 'ntreabă unde-am fost?
Nu vede sară-i ochii,
C-așă umblă tinerii,
Când învață a iubi!
Și nu vede orbu bine,
Că-i drăguța lângă mine.

Frunză verde de tămăie,
Din dragoste nu-i mosie,
Numai ciudă și manie,
Necaz și blăstămăție.

Bată-te dușman te bată!
Bată-te pita și sarea,
Că bine astupași cărarea,
Pe unde me preumblam,
Și doru îmi resfiram.

Pe drumu cu lilion,
Pașce murgu la luon:
Murgu pașce 'mpedecat,
Luon șede supărat,
Când de-odată se trezeșce,
Că mândruța sa-i grăeșce:
— Hai luoane de la școală,
Că toți feciorii se 'nsoară,
Tu remăi o straiță goală,
Și fetele se mărită,
Tu remăi ruja 'nvălită!

Duce-m'aș cu mândra 'n lume,
Nu-i popă să me cunune;
Duce-m'aș cu doru-acasă,
Dară mândra nu me lasă.

— Tulipane cin' te-a pus?
— Măriuca ce s'a dus,
Și nu-mi da nici un respuns,
Pentru dorul ce l-a dus.

Cântă cucu-'n vîrf de nuc,
Vine-mi vremea să me duc,
Cântă cucu pe trupină,
Că mai am o săptămână,
Arză-te focu țară streină,
Că-mi făcuși barba tot lână,
Pe obraz pelea bētrână.

Măi bărbate blăstămate,
Leagă sbiciu pe sub mână,
Și me bate-o săptămână,
Că de-aș fi muiere bună,
N'aș umblă noaptea pe lună,
Cu pogacea sub suoară,
Cu puțu fript în poală.

Culese de:

N. FIRU.

Cronică literară.

— Friedrich Hebbel, *Inelul lui Ghiges*. Tragedie în 5 acte. Tradusă de G. Bogdan-Duică. București, 1900. — Despre Grigorie Alexandrescu. Studiul de G. Bogdan-Duică. București 1900.

De când „Convorbirile literare“ s’au reorganizat și s’au reluat caracterul de revistă importantă sub conducerea competentă a savantului istoric Ioan Bogdan, unul dintre cei mai ponderoși colaboratori literari ai acestei reviste este dl G. Bogdan-Duică. Lucrările de mai sus sunt cea mai bună dovadă. Amândouă au apărut în „Convorbiri“ și au reapărut acum în broșuri aparte.

Pe noi, cari atât de bine cunoaștem pe autorul acestor broșuri și în mijlocul cărora el până de curând își desfășură activitatea sa literară, punând mai ales prin o critică severă la locul lor pe mulți diletanți „poeți“ și „istoriografi“ de la noi, ne va interesa în special a-i cunoaște nisuițele și după ce ne-a părăsit.

Dl G. Bogdan-Duică este astăzi profesor de literatură germană la București.

În România se remarcă în timpul din urmă o tendință destul de pronunțată pentru promovarea cunoștințelor de limba și literatura germană. Limba germană s’a intr’oducut chiar ca studiu obligator în școli. Durere înse că forțele didactice lipsesc, — înțeleg forțe speciale și specializate. Acei puținii profesori cari cunosc această limbă, s’au făcut din ea o meserie, scriind cărți didactice, în mare parte rele, al căror scop imediat nu este deșteptarea iubirei către o literatură așa de măreață și de binefăcătoare culturii popoarelor moderne, cum este cea germană, ci eu totul altceva.

Ei bine, peste întreaga aceasta cohortă de furnisori și speculanți de cărți școlare germane, dl G. Bogdan-Duică se ridică la înălțime, prin cunoștințele sale temeinice, prin școala sa științifică-literară, ale cărei rezultate le vedem în produsele sale pe acest teren.

Studiile dsale despre *Nibelungenlied*, Grillparzer și despre Kotzebue, cele două dintei ca metod pedagogic, iar al treilea ca articol istoric-literar, ne incredințează pe deplin, că întâiul și unicul profesor serios de germanistică în România actualmente e dl G. Bogdan-Duică.

Dar nu despre aceste voim să vorbim acum. Le-am amintit numai ca o introducere la reflexiunile ce voim să facem asupra tragediei „*Inelul lui Ghiges*“ de Hebbel.

Christian Friedrich Hebbel (1813—1863), pe care a-l fi introdus în literatura noastră prin drama aceasta, e un merit excepțional, este unul dintre cei mai mari și mai geniali poeți dramatici ai Germanilor. În dramele lui e depusă o gândire profundă, psihologie complicată, tehnică rafinată, fără ca asta să sufere. Poporalitatea lui la Germani chiar anul acesta a ajuns la o culme neatinsă încă, prin relua-

rea (după 50 de ani!) a dramei lui istorice „*Agnes Bernauer*“. ca pe scenele din Viena și Berlin a fost întâmpinată cu mult entusiasm.

„*Inelul lui Ghiges*“ este una dintre dramele lui cele din urmă din punct de vedere cronologic, dar cea dintâi ca creațiune artistică. Subiectul e scos dintr’un basm al lui Herodot. Acolo se povestește, că regele Candaules din Lidia avea o soție frumoasă și integră ca o picătură de rouă, pe Rodope. Nimeni dintre bărbați, afară de regele însuși, n’o veduse și nici n’avea voie să o vadă, după moravurile țării. Gelos înse de avuția sa, Candaules își arată soția cea „frumoasă, goală, albă“ (cum ar zice Ciubăr-vodă al lui Alexandri) lui Ghiges, un erou grec și amic al seului. Rodope, vedându-se pângărită de privirile lui Ghiges: ceru acestuia, ca să-l ucidă pe Candaules. Și Ghiges omoară în luptă pe Candaules, și ia regatul Lidiei, iar de soție pe frumoasa Rodope.

Motivul acesta din urmă din basmul lui Herodot îl regăsim și în baladele noastre populare, d. p. în „*Păunașul codrilor*“ sau în „*Vidra*“, în cari se luptă doi voivoci pentru o fată, iar aceasta promite că va fi aceluia mai tare:

„Ba nu nu, bădiță frate,
Că veți lupta cu dreptate
Și orî care-a birui,
Eu cu dănsul m’oi iubi!“

Poetul Hebbel înse n’a admis în drama sa acest drept al pumnului ca principiu hotărîtor în chestii de amor, precum l-a găsit la Herodot, ci s’a conceput pe Rodope ca ideal de femeie castă.

După ce lasă ca regele Candaules să fie ucis în luptă de Ghiges, poetul ne arată cum Rodope se duce într’adevăr la altar cu Ghiges, aici înse, după ce ea, ca soția lui, e justificată înaintea zeilor, se străpunge, căci nu voiește să viețuiască alături cu cel ce a desonorat-o, privindu-o încă pe când nu eră a lui. Hebbel cântă în drama aceasta un imn de apologie a castității orientale.

Eroul tragic (pentru care a se certă esteticianii nostri Ghiță Popp și dr. Blaga ar găsi mult material!) este înse regele Candaules, care din vanitate acordă inimicului seului Ghiges favorul, de-a se face nevedut cu ajutorul inelului vrăjît și a admiră formele candidale ale Rodopei, — favor prin care s’a făcut vinovat de tradare, față de soția sa, („*cusurul*“, — ar zice Ghiță Popp) și a trebuit să-l ispășască cu moartea. („*Vină tragică*“, ar adauge dr. Blaga.)

Drama aceasta, care crește în interes din scenă în scenă, care în actul al doilea unde se redă extasul lui Ghiges după ce veduse pe Rodope, se desvoltă în o minune poetică și care te sguidue adănc în actul al patrulea, unde cu mare aparat logic se pornește lupta pentru rehabilitarea morală a femeii, — s’a tradus acum în limba noastră cu atâta studiu și pătrundere, încât nu credem să fi perdat ceva din original. A reproduce în mod aproape scrupulos întreg înțelesul, până în cele mai neînsemnate nuanțe; a traduce (în iamb!) toată bogăția de limbă, cu părțile ei de rare frumuseți poetice cum le posedă Hebbel, — înseamnă a sêvêrși o operă de valoare.

Voî cită numai două fragmente, cari să illustreze măiestria traducerii lui Bogdan:

Ghiges (Lesbiei:)

Esti prea frumoasă!
Cum nu! Amestec drag din trandafiri
Și crini ce stau prin straturi presărați
Și-s legănați de-un vânt desmerdător
În jocu-i lin, glumet, de nu-i mai poți
Deosebi! Acum ești roșie,
Acum ești palidă, dar nu pe rând,
De-odată ești!

Ghiges (Rodopei:)

Te iubesc și simt
Că ochii tei îmi liniștesc un spasm
Cu care-mi pare c'am sosit pe lume;
Și simțurile care pân' acum
Nici n'auzisea nici nu vedeau nimic,
Ca niște trândavi paznicii somnuroși,
Se strigă unul pe-altul, se trezesc
În fericita lor uimire, stând
Nedespilate de ființa ta;
Și toate formele din preajma ta,
Ce aproape sgăriau odată ochii,
Atât de dârze și de aspre,
Și ele se topesc, ca norii deși
Ce-alcătuiesc figuri și-apoi dispar
Ca raza soarelui. Ca bietul om
Ce-i amețit și stă să lunoce
Cuprins de groază în prăpastie,
Aș fi în stare să te-apuc de mâni
Și să m'atâr de gât, oprindu-me
De-asupra nesfârșitului nimic --

Cu cât mai grea a fost problema de-a traduce versuri de-aceste clasice ca formă și gândire, cu atât mai evident este meritul traducerii lui Bogdan-Duică.

*

În studiul despre Grigorie Alexandrescu (1 broș. 42 pag. 8°) dl Bogdan-Duică rectifică și completează tot ce până acum s'a scris despre acest poet de cătră I. Ghica, Ar. Densușan, B. Florescu, I. Găvănescu și Barbu Delavrancea. Arată că drept basă la un studiu asupra lui Alexandrescu trebuie să servească ediția mai veche (din 1840) a poeziilor, căci mai târziu poetul a introdus o mulțime de schimbări cari din punctul de vedere al limbei și al poeziei sânt schimonosiri. Pe baza unor cercetări de o pedantă amănunțire, Bogdan-Duică restituie apoi câteva texte originale și insistă pas de pas asupra felului cum trebuie întocmită o viitoare ediție a lui Alexandrescu. Multele observații și constatări ce le face în decursul lucrării au o importanță literar-istorică foarte mare.

Prețiosul studiu, care de sigur va fi primit cu căldură de cei ce poartă interes literaturii noastre, se sfârșește astfel:

„Criticii literari și un profesor de filosofie au încercat să-l esplice, să-l caracterizeze pe Alexandrescu. Istoricii literari înse nu ș-au făcut datoria. Unii cred chiar că nici nu se poate face, ca d. e. dl Th. D. Speranță, care s'a pripit să declare despre fabulele lui Alexandrescu, că „nu mai șcii de unde sânt luate și dacă sânt luate sau originale.“ Aceasta nu e adevărat, decât pentru cine n'a cercetat! Eu sânt convins că tocmăi în fabulele lui se poate hotări foarte ușor, care-i partea originală și

care nu-i originală. Problema ne pretinde ce-i drept studii mai îndelungate, decât au fost ale dlui Speranță. Și Alexandrescu este vrednic de astfel de studii --“

Toemăi așa zicem și noi despre lucrarea importantă a dlui Bogdan-Duică: Alexandrescu este vrednic de astfel de studii!

Ch.

Ilustrațiile noastre.

Reședința episcopescă gr. c. din Oradea-mare. Clădită în piața St. Ladislaș, reședința episcopescă gr. cat. din Oradea-mare, datează încă din timpul înființării episcopiei. Adaptată spre scopul acesta, din un edificiu mai mic, a fost mai de multe ori mărit și înălțat de episcopi din vremuri, până ce a primit înfătoșarea de astăzi.

Piața Beinșului. A doua ilustrație a noastră arată piața Beinșului. În mijloc biserica gr. cat.; la dreapta, clădirea cu etagiu e gimnasiul fundat de episcopul Samuil Vulcan; mai încolo internatul Pavelian de băeți. În depărtare munții ce incunună valea Beinșului.

LITERATURĂ.

Viața și operele lui Andreiș Mureșianu. Sub acest titlu a apărut la Blaș un volum de 182 pagini conținând un „studiu istoric-literar“ de dl Ioan Rațiu profesor ordinar la preparandia și la școala superioară de fete de acolo. Autorul a adunat tot ce a găsit scris despre viața lui Andreiș Mureșianu, a scos la iveală ensuș mai multe date necunoscute, astfel ne dă o biografie cât de completă. În privința „studiului literar“ asemenea constatăm că a reprodus toate părerile emise pân' acuma; de la sine n'a adaugat aproape nimic. În prefață spune, că în „Panteonul Român“ n'a găsit date nouă, ci numai fraze mai mult ori mai puțin bombastice. Dacă sânt numai fraze, de ce reproduce din ele în mai multe locuri, spre a-și susține tesa? Prețul 1 fl.

Istoria comerului la Români. În sesiunea sa generală din 1906, Academia Română va decerne și *Premiul Hași-Vasile*, de 5000 lei, unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul de la 1 noiembrie 1899 până la 31 octombrie 1905, al cărei cuprins va fi: „Istoria comerului la Români, sau studiul asupra legislațiunii comerciale în statul român, sau ori-ce alte subiecte privitoare la comerțul român“. Terminul depunerii la cancelăria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1905.

Conferențele Ateneului Român din Bucuresci, precum amă scris, au început la 26 noiembrie v. (9 decembrie n.), cu care ocaziune a vorbit dl dr. Victor Babeș despre regenerarea națiunii române. Din programa conferențelor remarcăm următoarele: dl N. Xenopol, Anomaliile sociale; dl B. P. Hașdău, Bulgarii, conferență în profitul Ligei; compatrioata noastră, dna Neli Cornea, care ș-a publicat conferența din stagiunea trecută în „Familia“, va lua de două ori cuvântul, întâiu va vorbi despre Cultura etică, a doua oară Despre condițiunea socială a fe-

meii; dna Constanța Dunca-Schiau, va ținea o conferință intitulată: Copilul nostru, Drepturile sale, Divorțul; dl Teodor Burada, Musica Românilor de pretotindenea, Concert; dl Alesandru Macedonski, Romantismul; dl Gr. G. Tocilescu, Din istoria patriei; dl I. L. Caragiale, Literatură; dl I. Nenitescu, Dobrogea; dl Gr. Ștefanescu, Călătorie științifică cu proiecțiuni; dl Erbiceanu, Isus Christos, Viața și învățătura lui; dl Th. D. Speranța, Zestrea; dl Eug. Voinescu, Artele plastice la noi; dl dr. Urechia, Alcool și alcoolism; dna Smara, Educațiunea națională.

Anuarul Ateneului Român din București. Dl V. A. Urechia, președintele delegat al Ateneului Român din București, a publicat primul Anuar al Ateneului ce dirigează dimpreună cu consoții sei cu atâta zel și devotament. Acest anuar cuprinde: Statutele. Ateneul s'a înființat la 1865 și s'a recunoscut ca persoană juridică la 1886. Are 4 secțiuni: literară, științele pozitive, bele-arte și științele morale și politice. Printre membrii de onoare aleși de curând, găsim și pe dl cav. Ioan Pașcariu, membru al Academiei Române. În partea II și III cetim discursul dlui V. A. Urechia, rostit la inaugurarea conferențelor în 1899—1900; darea de seamă a adunărilor generale de la 25 mart. până 'n novembre 1900: în sfârșit Cronica Ateneului, începând din 15 novembre 1899 și până la 8 novembre 1900.

Din „Enciclopedia Română“, redactată de dl dr. C. Diaconovich, a apărut fasc. XXII cuprindând cuvintele Libelula—Manliu. Numărul articolelor acestui fascicul trece mult peste 1000, și anume conține restul literei *L* și vr'o 500 cuvinte cu inițiala *M*. Partea cea mai interesantă pentru noi a publicațiunii, și anume articolele istorice și biografice românești, de asta dată ni se prezintă în număr deosebit de mare. Dintre aceste articole remarcăm: Literatura (M. Străjan), Lucaciu, Lugoș, Lytuon (D. Oniciu), Mailat, Maior, Maioreseu, Măldărescu, Mănăstire, Mangra, Maniu, Manliu, etc. Igiena: Lupus, Malaiu, Malaria, Mămăliga. Din celelalte articole amintim: Liber schimb, Licheni, Limba, Limbric, L'Indépendance Roumaine, Linné, Lipova, Lipovani, Lipsa, Lissabona, Livingstone, Lobkowitz, Locke, Londra, Lombroso, Lónyay, Loteria, Ciril Lucari, Ludovic, Luna, Lupu, Lupul, Luther, Lutherana biserica, Lyon; Macedonia, Machiavelli, Madrid, Maghiari, Magnetism, Maimuța, Malaiezi, Mamifere, Mandicevski (dr. Sbiera), Mangan, Manifest, etc. (Regretăm că în biografia am dat și de lipsă de obiectivitate.) Între ilustrațiunile amintim bisericile românești din Lugoș, unul dintre cele mai importante centre ale Românilor din Ungaria. Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu.

O dramă din popor. Dl Teodor V. Păcățian a localizat sub titlul „Sâmbăta morților“ o dramă din popor în 5 acte, după Raupach. Piesa are tendință moralizatoare, de aceea se recomandă pentru tărâ-nimea noastră. Limba e potrivită, ușoară și simplă. Prețul 60 bani. De vândare la „Tipografia“ societate pe acțiuni în Sibiu.

Calendarul Minervei pe 1901. Între calendarele ce am primit la redacție pentru anul viitor, cel mai frumos este „Calendarul Minervei“ care a apărut la București și se poate cumpăra în oricare librărie mai mare la noi cu prețul de o coroană. Afară de lectura bogată se oferă o mulțime de ilustrațiuni

frumoase, dintre care relevăm icoana titulară: Româncea din Săcele, o reușită cronolitografie, principesa Maria cu copiii sei, principesa Josefina de Hohenzollern, Aristița Romanescu, Agata Bârsescu; dintre ai nostri, găsim portretele dlor Virgil Onițiu, Arseniu Vlaicu, George Candrea; apoi ilustrații ca palatul principelui Gr. M. Suțu, Casa lui Tudor Vladimirescu, liceul din Turnu-Severin, Românisml dincolo de Prut, institutul de bacteriologie din București și altele multe.

Cultura sfeclei. Din Biblioteca Poporală a administrațiunii domeniului coroanei, a apărut la București cărticica a XVIII, cu titlul „Cultura sfeclei“ de dr. N. O. Popovici-Lupa, agronom, profesor la școala centrală de agricultură. Cu portretul regelui Carol călare și cu mai multe ilustrații în text.

MUSICĂ ȘI TEATRU.

Reuniunea de gimnastică și de cântări din Brașov a dat luni la 4/17 decembre concert în sala Redutei orașenești, sub conducerea dlui George Dima și cu concursul dnei Maria Selten-Hesshaimer. Program: 1. H. Huber: „Treți cântece sârbești“, pentru cor mixt: *a*, Plugarul, *b*, Zis'a-un rege, și-o regină, *c*, La joc; 2. F. Schubert: Doue cântece pentru tenor cu acompaniare de piano: *a*, „La mare“, *b*, „Posta“; 3. G. Dima: Treți colinde pentru cor mixt: *a*, „O, ce veste minunată“, *b*, „Doamne Isuse Christoase“, *c*, „Leagăn verde de mătăsoasă“; 4. Doue piese pentru piano, *a*, R. Schumann: „Der Vogel als Prophet“, *b*, A. de Kinsky: „Steluța“, melodie românească cu variațiuni; 5. R. Schumann: „Viața Țiganilor“, cor mixt cu acompaniare de piano; 6. G. Dima: Doue cântece pentru tenor cu acompaniare de piano: *a*, „De ce nu-mi vii“, *b*, „Mugur, mugurel“; 7. R. Weinwurm: Cântece toscanice pentru soli, cor mixt și acompaniare de piano. Aflăm din „Gazeta Transilvaniei“ că concertul a reușit excelent. Dintre corurile mixte, cari sub conducerea dlui Dima sânt totdeauna la înălțime, s'au distins mai mult: „Leagăn verde de mătăsoasă“ colindă de Dima, „Viața Țiganilor“ de Schumann și „Cântece toscanice“ de Weinwurm, mai cu seamă că întresoliști a reaparut vocea sublimă de ait a dnei Maria Dima. Dl V. Popovici, tinerul și simpaticele tenorist, a delectat publicul cu vocea sa de rară frumusețe cântând câte doue cântece de Schubert și de Dima, dintre cari „Mugur mugurel“ după multe și sgomotoase aplauze s'a repetat, Dra Stela Bidu s'a prezentat ca o nouă solistă a corului, precum și la duo cu dra Moldovan, asemenea și dl Oancea în duo cu dl Popovici.

Dșoara Carlota Feliciani la Berlin. Cetim în „Timpul“ din București, că valoroasa artistă română dșoara Carlota Feliciani, care fusese angajată pentru un concert simfonic la Berlin, a reușit acolo un strălucit succes. Unele bucați au fost bisate, iar orchestra i-a făcut ovațiuni. În urmă, încântătoarea privighietoare română a fost angajată pentru încă trei concerte simfonice, cari se vor da unul la 18/31 dec., celelalte doue în ianuarie.

Concert în Orăștie. Corpul didactic de la școala capitală gr. or. română din Orăștie a aranjat la inițiativa dirigentului sei C. Baicu, în preseara sf. Andrei, o ședință festivă, în onoarea marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei. Programa a fost com-

pusă din cântări, declamațiuni și musică instrumentală. A reușit bine.

Reprezentățile teatrale română în Suceava. Societatea diletanților români din Suceava a reprezentat în duminică trecută piesele: „Tineră femeie arțagoasă“ traducere din franțuzeșce și „Conu Leonida față cu reacțiunea“ de I. L. Caragiale.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Alegeri bisericești. Dl. dr. Ioan Stroia, profesor seminarial în Sibiiu, a fost ales unanim și cu mare însuflețire, protopresbiter al Seliștei. — Dl. Ioan Popovici, profesor la școala civilă de fete a Asociațiunii în Sibiiu, a fost ales paroc gr. or. în comuna Gelmar, protopresbiteratul Orăștiei.

La gimnasiul gr. or. român din Brad s'a înființat „Reuniunea masa studenților“ pentru care s'au și înscris peste o sută de membri, dintre cari mulți pe viață și fondatori. Numele membrilor se vor publica de odată, după ce vor fi reînscris listele emise și va fi convocată adunarea constituantă. Din fondul acesta se va ridica apoi un internat pentru adăpostirea gratuită a elevilor săraci.

De la institutul bacteriologic din București. Cetim în „Timpul“: Eri (vineri) după amiază s'a inaugurat amfiteatrul institutului bacteriologic cu o interesantă lecțiune a dlui dr. G. Marinescu, profesor de boalele nervoase la facultatea de medicină din București. Mult ascultata lecțiune a dlui dr. Marinescu a fost o introducere în studiul boalelor nervoase. Dsa, în sprijinul afirmărilor, a dat auditorului diferite proiecțiuni cinematografice, represintând persoane bolnave de nervi. În afară de numeroși studenți în medicină și studente, au mai asistat la această lecțiune dna Zoe Dim. Sturdza, dna dr. Kalinderu și dnii dr. Kalinderu, Varnali, Grozovici, I. Ștefănescu, sub-directorul serviciului sanitar, Anghelovici, Georgescu, medicu-șef al Capitalei, și numeroși particulari.

C E N O U.

Reuniunea femellor române din Brașov va ținea la 12/25 decembrie adunare generală extraordinară sub presidiul dnei Agnes Dușoiu, actuar dl Lazar Nastasi, la orele 2¹/₂ după miazăzi în sala cea mare a edificiului școlar.

Reuniunea femellor române gr. cat. din Făgăraș și giur se va întruni în adunare generală la 30 decembrie n. la orele două după prânz în casele doamnei presidente Zinea Roman.

Serată literară în Turda. Aflăm din „Tribuna“, că Societatea de lectură a femeilor române din Turda și giur, la 9 l. c., sub presidiul dnei Aurelia Boldea, a luat hotărârea că va aranjă în Turda o serată literară împreună cu dans, în preșeara anului nou 1901.

Seratele literare ale casinei române din Blaș. În duminică trecută s'a ținut a doua serată literară în Blaș aranjată de Casina română. Cu asta ocaziune a vorbit dl dr. Ambrosiu Chețan „despre ochi“.

Un tiner român în oastea Burilor. „Gazetei Tr.“ i se scrie din Sălăgiu că tinerul Vasile Tămaș, fiul preotului român gr. cat. din Giungiu, comitatul Sătmar, a plecat asta-toamnă în Africa-sudică și de present se află înrolat în oastea Burilor, de unde a și scris părintelui său.

Alegeri pentru senatul imperial din Viena. Săptămâna trecută au început în Bucovina alegerile pentru senatul imperial din Viena. În curia a V, în părțile meridionale ale Bucovinei, cu populațiune curat română, s'a ales consilierul școlar Dimitrie Isopescu cu 451 voturi, față de dl dr. George Popovici, cunoscutul naționalist, care a întrunit 181.

Moartea unui filantrop român din Bucovina. Protopresbiterul Andrei Caragea din Lintșei în Bucovina, a murit, în etate de 75 ani, lăsând prin testament Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina 20.000 coroane, tot acestei societăți a lăsat și părtașia sa la societatea tipografică bucovineană, în sumă de 500 coroane; iar bisericeii din Lintșei 4000 coroane.

† **Văduva lui Constantin Negruzzi a murit.** Duminică la 9 decembrie n. a încetat din viață la Iași Maria C. Negruzzi n. Gane, soția ilustrului bărbat de litere și patriot Constantin Negruzzi, încungiurată de stima și iubirea familiei sale numeroase. Respectabila matroană s'a petrecut anii bătrânețelor lângă fiica ei iubită, dna Elisa Mavrocordat. Dintre fiii sei, Leon și George au murit, maș trăeșce dl Iacob Negruzzi, întemeietorul „Convorbirilor Literare“ și membru al Academiei Române. Trimitem condolețele noastre intime.

† **Petru Mihutișu,** archidiacon onorar, director emerit al gimnasiului superior gr. cat. de Beins, protopop al districtului Oradea-mare, asesor consistorial, paroc gr. cat. de Oradea-Olosig, unul din fruntașii clerului gr. cat. al dieceșei oradane, a încetat din viață la 17 l. c. în etate de 71 ani și în anul al 44-lea preoției sale, jeliț de soția Elisabeta n. Bozontai și de alți consăngeni. În mormântarea-i s'a făcut la 19 l. c. pontificând vicarul dr. Augustin Lauran și canonicul Moise Nyes, cu mai mulți preoți. La înmormântare a asistat lume multă, în care s'a remarcat aproape toată intelighința română din oraș.

Au mai murit: Ioan Vereș, avocat, jude de tribunal în pensiuene, în Oradea-mare, la 16 l. c., în etate de 76 ani; — Romul Petric, fiul dlui protopresbiter Ioan Petric din Brașov, fost cassar al „Albinei“ la 15 decembrie, în Sibiiu, în etate de 51 ani; — Leontina Sabo, sora dlui Emil Sabo, profesor în Blaș, la Aiton, în 11 decembrie, în etate de 16 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dum. a XXVIII-a d. Rosali, Ev. X. de la Luca, c. 13, gl. 3 a inv. 6.	Călimdarul vechi		Călimd. nou		Soarele.
Diua sept.					
Duminică	10	Mart. Mina	23	Dagobert	7 56 3 30
Luni	11	Păr. Daniil Stelpn.	24	Adam și Eva	7 57 3 31
Marti	12	Păr. Spiridon	25	(†) N. Dluș	7 57 3 31
Mercuri	13	Păr. Axentie	26	(†) M. Ștef.	7 57 3 32
Joi	14	SS. M. Tiră și Arion	27	Ap si Ev I.	7 58 3 33
Vineri	15	S. Elefterie	28	Prunciș nev.	7 53 3 33
Sâmbătă	16	Prof. Ageș	29	Ionathan	7 58 3 34

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1900.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.								
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.			
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	București	pleacă	—	—	7 50	—	—	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	Predeal	"	—	—	3 32	—	—	1 12
Szajol	"	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Brașov	sosește	—	—	5 00	—	—	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	—	—	7 48	5 8	—	2 45
Berettyó-Ujfalú	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Feldiora	"	—	—	8 27	5 58	—	3 15
M.-Peterd	"	—	3 —	—	1 00	—	Homorod Kőhalom	"	—	—	10 03	7 44	—	4 23
M.-Keresztes	"	—	3 12	—	1 14	—	Sighișoara	"	—	—	11 40	9 45	—	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	—	1 36	—	Mediaș	"	—	—	12 40	10 58	—	6 37
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	—	—	1 25	11 50	—	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	—	—	2 16	12 40	—	—
Velența	"	—	4 05	—	2 30	2 25	Küküllőszeg (Blaș)	"	—	—	2 21	12 58	—	—
F.-Oșorhei	"	—	4 16	—	2 41	—	Teiuș	sosește	—	—	3 02	1 42	—	7 35
Teleagd	"	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	"	pleacă	12 05	3 38	8 48	2 07	—	8 6
Aleșd	"	† 1 02	4 56	† 7 28	3 21	† 3 04	Aiud	"	12 28	3 58	9 07	2 29	—	8 22
Vad	"	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	Felvinț	"	12 54	4 20	9 30	2 51	—	8 54
Ciucea	"	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	M. Ujvár	"	1 03	4 27	9 37	2 58	—	—
Huedin	"	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	3 11	—	—
Jegenye	"	3 15	7 49	† 9 33	† 6 01	—	Ar. Gyéres	"	2 30	5 12	10 30	3 48	—	9 24
Cluj	sosește	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	Apahida	"	4 02	6 27	11 45	5 02	—	—
Cluș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluș	sosește	4 27	6 48	12 07	5 24	—	10 46
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluj	pleacă	5 23	7 00	12 32	6 13	—	11 01
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	† 6 11	7 59	† 1 14	7 16	—	—
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	6 40	8 37	1 44	7 55	—	12 20
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	—	Ciucea	"	7 09	9 19	2 15	8 37	—	12 52
Felvinț	"	6 48	11 12	2 07	11 50	—	Vad	"	7 47	10 08	3 01	9 32	—	1 34
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	† 7 59	10 25	† 3 15	9 49	—	† 1 48
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	8 11	10 42	† 3 28	10 07	—	2 01
"	pleacă	—	12 24	—	1 43	8 37	F.-Oșorhei	"	—	11 01	—	10 27	—	—
Küküllőszeg (Blaș)	"	—	1 07	—	2 28	9 5	Velența	"	8 32	11 10	—	10 37	—	2 25
Blaș	"	—	1 14	—	2 36	—	Oradea-Mare	sosește	8 38	11 17	3 57	10 44	—	2 31
Kis Kapus	"	—	2 15	—	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 10	11 04	—	2 38
Mediaș	"	—	2 33	—	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	—	11 14	—	—
Sighișoara	"	—	3 47	—	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	—	12 05	—	11 37	—	—
Homorod-Kőhalom	"	—	5 35	—	7 54	12 26	M.-Peterd	"	—	12 17	—	11 50	—	—
Feldiora	"	—	7 16	—	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalú	"	9 23	12 29	4 50	12 05	—	3 18
Brașov	sosește	—	8 —	—	10 25	2 09	P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	1 19	—	4 03
"	pleacă	—	11 —	—	—	2 19	Szajol	"	11 21	3 8	6 59	3 04	—	5 19
Predeal	sosește	—	1 11	—	—	3 31	Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	3 37	—	5 39
București	"	—	8 05	—	—	9 10	Budapesta	sosește	1 50	6 20	9 40	7 10	—	7 50

Oradea-Mare—Arad.						Arad—Oradea-Mare.									
		Person.						Person.							
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	30	7	—	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	35
Ósi	"	10	30	4	41	7	16	Curtici	"	6	—	11	49	10	07
Less	"	10	48	5	01	7	40	Chitighaz	"	6	14	11	57	10	54
Cefa	"	11	03	5	19	8	05	Ciaba	"	6	40	2	33	11	50
Salonta	"	11	26	5	44	8	46	Giula	"	7	27	3	05	5	26
Kőtegyán	"	11	46	6	05	9	15	Sarkad	"	7	47	3	27	5	56
Sarkad	"	11	57	6	17	9	31	Kőtegyán	"	† 7	56	3	39	6	10
Giula	"	12	21	6	44	10	01	Salonta	"	8	23	4	10	6	47
Ciaba	"	2	23	7	06	4	32	Cefa	"	8	42	4	34	7	18
Chitighaz	"	2	54	7	18	5	03	Less	"	9	04	5	—	7	51
Curtici	"	3	28	7	45	5	38	Ósi	"	9	21	5	19	8	16
Arad	sosește	3	55	8	48	6	05	Oradea-Mare	sosește	9	32	5	30	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.